

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: VMA/akr

Oslo, 3. februar 2025

HØRING - NOU 2024: 22 NORSKE SPAREBANKER – TRADISJON OG TILPASNING

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 18. november 2024 med vedlegg vedrørende ovennevnte. Finansforbundet er den største fagforening innen finanssektoren med 36.000 medlemmer. Forbundet gir her sine kommentarer til Sparebankutvalgets vurderinger og forslag.

Bakgrunn for sparebankutvalgets oppdrag

Sparebanker skal oppfylle ulike minste- og bufferkrav til ansvarlig kapital. Det meste av kravene må dekkes av såkalt ren kjernekapital, som er definert og regulert i den felleseuropeiske kapitalkravsforordningen (CRR), som gjelder som norsk forskrift. For at sparebankers egenkapital skal kunne regnes som ren kjernekapital og oppfylle kapitalkrav, må den bl.a. ha tilstrekkelig evne til å dekke tap som kan oppstå gjennom virksomheten. I lys av en nylig vurdering fra Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA), som blant annet har i oppgave å vurdere om kapitalinstrumentene i EØS-landene kvalifiserer som ren kjernekapital, er det behov for å utrede kapitalstrukturen i norske sparebanker. Sparebankenes rolle i banksystemet tilsier at behovet for endringer i regelverket bør utredes i en nokså bred sammenheng.

Regelverket for sparebankenes virksomhet ble sist utredet av Banklovkommisjonen i NOU 2009: 2 Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv. Det har vært en stor utvikling både i bankmarkedet og i finansmarkedsreguleringen siden da, og det er derfor behov for en grundig gjennomgang. Utvalget skulle blant annet vurdere behovet for endringer som sikrer oversiktlige, enkle og transparente regler for sparebankenes kapitalstruktur, for eksempel når det gjelder risikofordelingen mellom ev. kapitalklasser herunder ved utstedelse av nye kapitalinstrumenter, gjennomføring av fusjoner mv.

Sparebankutvalgets forslag

Utvalgets forslag har som mål å gjennomføre regelverksendringer som sikrer at sparebankene har egenkapitalsinstrumenter som er av tilstrekkelig god kvalitet til å dekke tap som kan oppstå, og som er i tråd med det europeiske kapitalkravsregelverket. Samtidig er ønsket at sparebankenes egenart og samfunnsrolle ivaretas.

Utvalget samlede vurdering er at reguleringen av norske egenkapitalsbevis ikke tilfredsstiller kravene som EUs kapitalkravsforordning (CRR) stiller til ren kjernekapitalinstrumenters tapsabsorberende evne og prioritet. Utvalgets vurdering er derfor at de norske reglene som et minimum må endres slik at eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen tar tap *pari passu* basert på eierbrøk. Utvalget foreslår derfor at kapitalstrukturen i sparebanker med egenkapitalbevis forenkles, og at fordelingen av eventuelle tap mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen endres. Utvalget vurderer fire ulike alternativer for endringer i reguleringen av kapitalstruktur i sparebanker med egenkapitalbevis for å sikre at vilkårene i CRR er oppfylt. Utvalget anbefaler et alternativ som innebærer endring i prioritetsrekkefølgen kombinert med forenklinger i regelverket og kapitalstrukturen (omtalt som «eierandelsmodellen»). Utvalget ser ikke behov for å foreslå endringer i kapitalstrukturen for sparebanker som bare har grunnfondskapital og dermed fullt ut er selveide, eller for aksjesparebanker, men foreslår å forenkle prosessen for sparebanker som ønsker å omdanne seg til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Utvalget mener ellers at sparebanker fremover bør stå fritt til å velge om de skal være organisert som aksjesparebanker, rene grunnfondsbanker eller egenkapitalbevisbanker organisert og kapitalisert i tråd med den foreslåtte «eierandelsmodellen».

Finansforbundets vurderinger

Finansforbundet har fulgt Sparebankutvalgets arbeid med stor interesse og har vært involvert i prosessen som medlem i referansegruppen. Vi ønsker å knytte noen kommentarer til det vi mener vil være mulige konsekvenser av Utvalgets fremlagte forslag.

Finansforbundet jobber for å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser for finansnæringen. Dette gjør vi fordi vi ønsker en velfungerende finansnæring som skaper attraktive og trygge arbeidsplasser for våre medlemmer og alle som jobber i næringen. I tillegg mener vi det er ønskelig å opprettholde en diversifisert bankstruktur i Norge, både for å sikre et velfungerende bankmarked og for å sikre lokalbanker og kompetansearbeidsplasser i hele landet. Dette støtter lokalt næringsliv og er viktig for verdiskaping i alle deler av landet.

Finansforbundet støtter Finans Norge og Sparebankforeningen som påpeker at det er et politisk ansvar å sørge for den samfunnsutviklingen man ønsker. Dersom man ønsker lokalt forankrede sparebanker må Finansdepartementet ta hensyn til dette når regelverket skal utarbeides.

Sikre de ansattes representasjon

Finansforbundet mener det er en styrke både i lokal tilhørighet og i de ansattes representasjon i generalforsamlingen, forstanderskapet og styret. En sannsynlig konsekvens av forslaget som nå foreligger er at egenkapitalsbeviset mister attraktivitet som finansieringsinstrument og at flere sparebanker vil ønske å omdannes til aksjesparebanker. I så fall vil de ansatte miste representasjon i et viktig styringsorgan, forstanderskapet, fordi det ikke er krav til tilsvarende organ (tidligere representantskap) i banker organisert som aksjeselskaper. Oppkjøpsvernet som eksisterer hos dagens grunnfondsbanker og sparebanker med egenkapitalbevis vil forsvinne ved en eventuell omdanning. Dette mener vi er svært uheldig. Vi er allerede inne i en periode med store strukturelle endringer i bankstrukturen gjennom fusjoner og sammenslåinger. Konsekvensene av utvalgets forslag for bankstrukturen i Norge kan være alvorlige. Erfaringer fra Italia viser at lovendringer og resulterende omdanning av sparebanker til aksjesparebanker har bidratt til omfattende konsolidering innen sparebanksektoren der.¹

I denne konteksten mener vi det ikke vil være hensiktsmessig å gjøre det enklere å omdanne dagens sparebanker til aksjesparebanker. Vi viser også til Sparebankforeningens høringssvar for en grundig og god beskrivelse av denne problemstillingen og de mulige konsekvensene.

Dersom man likevel velger å gjennomføre Utvalgets forslag slik de foreligger, mener vi departementet må finne løsninger der de ansattes representasjon i styrende organer tilsvarende forstanderskap og styre, kan styrkes, minimum videreføres. Dette for å sikre nettopp det Utvalget ønsker å ivareta; at sparebankenes egenart og samfunnsrolle ivaretas.

Sparebankstiftelsenes eierskap i opprettende bank og salg av aksjer eller egenkapitalbevis

Utvalget har vurdert om det bør stilles konkrete krav til hvor stor eierandel en eller flere sparebankstiftelser må ha i en omdannet aksjesparebank eller en sparebank med egenkapitalbevis, og konkluderer med at dette ikke er nødvendig. Finansforbundet støtter ikke Utvalgets konklusjon.

Vi mener at det bør stilles krav om at én eller flere sparebankstiftelser samlet må ha en eierandel på minst 1/3 av aksjene i den omdannede banken. Som Utvalget er inne på vil et

¹ https://www.dsgv.de/content/dam/dsgv-de/englische-inhalte/County%20Report%20Savings%20Banks%20Italy%202021_Update.pdf

slikt krav sikre sparebankstiftelsen(e) «negativ kontroll» i bankens generalforsamling. Dette vil bidra til å konkretisere hva som menes med et «langsiktig og stabilt eierskap», samt legge til rette for at sparebanktradisjonene videreføres og at midlene fra den omdannede sparebanken forvaltes i samsvar med disse.

Finansforbundet registrerer diskusjonen rundt Utvalgets forslag om å fjerne adgangen til å betale kundeutbytte og at næringen er delt i dette spørsmålet. Finansforbundet velger å ikke ta stilling til dette forslaget.

Konklusjon

Finansforbundet mener det er viktig at Finansdepartementet gjør en detaljert gjennomgang av Sparebankutvalgets rapport og en grundig vurdering av hvilke regelverksendringer som er nødvendige for å oppfylle EUs kapitalkravsforordning. Vi støtter Finans Norges innspill om å gå i dialog med European Banking Authority (EBA) for å klargjøre de krav som faktisk foreligger før endringer gjennomføres. Videre mener vi det er meget viktig at departementet ser på norsk finanslovgivning i et helhetlig bilde og vurderer konsekvensene av eventuelle regelverksendringer, både for å sikre et diversifisert og velfungerende bankmarked, og for å sikre sparebankenes egenart og samfunnsrolle også i fremtiden.

Finansforbundet mener:

1. Det er ikke hensiktsmessig å gjøre det enklere å omdanne dagens aksjesparebanker
2. Det er viktig at de ansatte sikres representasjon og medbestemmelse
3. Det bør stilles krav til sparebankstiftelsenes eierandeler i omdannede banker

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

Vigdis Mathisen
forbundsleder